

XXV Konkurs Chemiczny – I etap

Warszawa, październik 2009

Zadanie 1 (4 punkty)

Oblicz, ile moli CuCl_2 należy dodać do 100 g AgCl , tak, aby sumaryczna masa metali była równa masie chloru. Oblicz zawartość % Ag w otrzymanej mieszaninie.

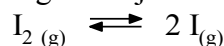
Zadanie 2 (6 punktów)

Do 200 cm^3 roztworu NaOH o stężeniu 28,83% ($d=1,320 \text{ g/cm}^3$) dodano wody w takiej ilości, aby otrzymać roztwór o gęstości 1,157 g/cm^3 . Wiedząc, że otrzymany roztwór miał objętość o 2% mniejszą od sumy objętości wody i wyjściowego roztworu NaOH oblicz:

- masę dodanej wody
- stężenie molowe wyjściowego roztworu NaOH
- pH otrzymanego roztworu wodorotlenku
- ułamek molowy NaOH w otrzymanym roztworze NaOH
- stężenie % otrzymanego roztworu

Zadanie 3 (7 punktów)

W naczyniu o pojemności 1 dm^3 umieszczono 2,4223 g I_2 , po czym usunięto powietrze i ogrzano do temperatury 1073 K. W stanie równowagi reakcji:

ciśnienie w naczyniu wynosiło 89459 Pa. Oblicz stopień dysocjacji I_2 i stałą równowagi reakcji K_p .

$$R = 8,31451 \text{ Pa} \cdot \text{m}^3 \cdot \text{mol}^{-1} \cdot \text{K}^{-1} \quad p^0 = 101325 \text{ Pa}$$

Zadanie 4 (8 punktów)

Sporządzono 1 dm^3 roztworu rozpuszczając w wodzie 9,8339 g $\text{Na}_2\text{SO}_3 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ oraz 0,4 g NaOH . Oblicz liczbę i masę jonów SO_3^{2-} , które uległy protolizie przed i po dodaniu NaOH . Pomijamy protolizę jonów HSO_3^- .

$$pK_{\text{HSO}_3^-} = 7,2 \quad N_A = 6,023 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$$

Zadanie 5 (8 punktów)

Do kolby z wodą, o pojemności 200 cm^3 , wprowadzono 2,75 g PCl_3 , a następnie ostrożnie dodano pewną ilość KOH i dopełniono wodą do kreski. pH otrzymanego roztworu było równe 7,5. Oblicz masę dodanego KOH .

$$pK_{\text{H}_2\text{PO}_3^-} = 6,7$$

Zadanie 6 (9 punktów)

Zmieszano po 25 cm^3 wodnych roztworów następujących substancji: a) $\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$, b) KBr , c) NH_3 ($c=0,3 \text{ mol/dm}^3$), d) NH_4Cl ($c=1,5 \text{ mol/dm}^3$). Stężenie jonów Br^- po zmieszaniu roztworów wynosiło 0,5 mola/dm^3 . Ile gramów $\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$ znajdowało się w roztworze (a), skoro nie wytrącił się osad $\text{Pb}(\text{OH})_2$? Oblicz masę utworzonego kompleksu oraz wolnych jonów Pb^{2+} .

$$pK_{\text{NH}_3(\text{aq})} = 4,8 \quad \log K_t \text{PbBr}_4^{2-} = 3 \quad pK_r \text{Pb}(\text{OH})_2 = 16,1$$

Zadanie 7 (9 punktów)

W 250 cm^3 0,02 molowego roztworu soli wapnia, w celu całkowitego strącenia wapnia, rozpuszczono pewną ilość NaF (strącenie uznajemy za całkowite, gdy stężenie jonów spadnie do wartości $10^{-5} \text{ mola/dm}^3$). pH roztworu wynosiło 4,5. Oblicz masę NaF oraz masę strąconego osadu. Czy za pomocą NaF można rozdzielić jony Ca^{2+} i Ba^{2+} o stężeniach 0,2 mola/dm^3 ?

$$pK_{\text{HF}(\text{aq})} = 3,2 \quad pK_r \text{CaF}_2 = 10,5 \quad pK_r \text{BaF}_2 = 6$$

Zadanie 8 (8 punktów)

Próbkę krzemionki (SiO_2) zanieczyszczoną nielotnymi substancjami utarło z 200 g czystego Na_2CO_3 . Tak przygotowaną mieszaninę stopiono w reaktorze ciśnieniowym. Po reakcji, która zaszła ze 100% wydajnością stwierdzono, że masa stopionej mieszaniny zmniejszyła się o 19,5%, a powstały gaz o temperaturze 350°C pod ciśnieniem 32 barów zajął 2 dm^3 . Następnie reaktor otworzono, a otrzymany stop krzemianu sodu roztopiono na gorąco w wodzie otrzymując 950 cm^3 roztworu szkła wodnego. Oblicz:

- jaki % wagowy stanowiły zanieczyszczenia użytej w próbce krzemionki
- stężenie molowe otrzymanego roztworu Na_2SiO_3 .

Zadanie 9 (8 punktów)

Podaj schemat ogniwa, w którym zachodzi reakcja utleniania jonów Fe^{2+} chromianem(VI). Napisz równania reakcji elektrodowych i oblicz SEM ogniwa. Jakie powinno być stężenie jonów H_3O^+ , aby SEM ogniwa wynosiła $0,650 \text{ V}$? Oblicz masy jonów, które przereagują, gdy z ogniwa pobierzemy prąd o natężeniu $0,1 \text{ A}$ w ciągu 150 minut. Stężenia reagentów w molach/ dm^3 : $\text{Cr}_2\text{O}_7^{2-}$ – 0,25; Cr^{3+} – 0,02; Fe^{2+} – 0,3; Fe^{3+} – 0,02; H_3O^+ – 0,45

$$R = 8,31451 \text{ Pa}\cdot\text{m}^3\cdot\text{mol}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}; F = 96485 \text{ C}; T = 298 \text{ K}$$

Zadanie 10 (8 punktów)

1 g stopu Cu z Pb roztopiono w kwasie azotowym a następnie otrzymany roztwór poddano elektrolizie między elektrodami platynowymi prądem o natężeniu 1 A . Masa katody zwiększyła się o 579 mg , a anody o 112 mg . Oblicz czas trwania elektrolizy oraz ułamki molowe Cu i Pb w stopie.

$$F = 96485 \text{ C}$$

Zadanie 11 (8 punktów)

Z jakiego substratu można, stosując reakcję Grignarda, otrzymać w jednoetapowej syntezie 2,2-dimetylocykloheksanon?

Zadanie 12 (9 punktów)

Podczas próby syntezy 2-cyjanometylocykloheksanonu w reakcji alkilowania cykloheksanonu chloroacetonitrylem, prowadzonej wobec zasady, otrzymano z wysoką wydajnością inny produkt. W widmie $^1\text{H NMR}$ tego produktu występuje singlet przy $\delta = 3.23$, odpowiadający jednemu protonowi oraz multiplet w zakresie $\delta = 1.5-1.8$, odpowiadający 10 protonom. Podaj wzór otrzymanego związku i wyjaśnij jak on powstał.

Zadanie 13 (10 punktów)

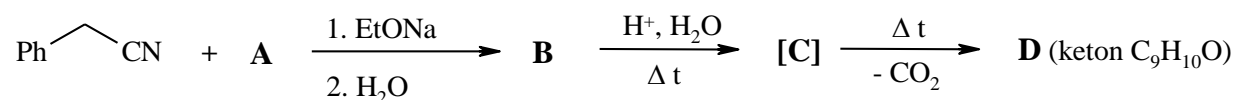
Przed przystąpieniem do rozwiązywania tego zadania zapoznaj się z przegrupowaniem pinakolinowym. Jaki produkt powstanie z 1-fenylopropano-1,2-diolu w wyniku przegrupowania pinakolinowego, katalizowanego kwasem siarkowym?

Zadanie 14 (10 punktów)

Jak z fenyloacetonitrylu i dowolnych innych reagentów otrzymać 3-(benzyloamino)-2-metylopropan-1-ol? Pomocna w tej syntezie może być reakcja Michaela.

Zadanie 15 (9 punktów)

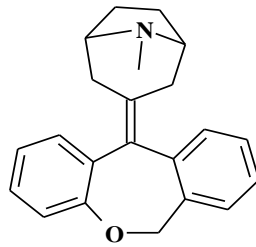
Podaj wzory związków **A-D**.

Zaproponuj alternatywny sposób syntezy **D**, wychodząc z fenyloacetonitrylu.

Zadanie 16 (8 punktów)

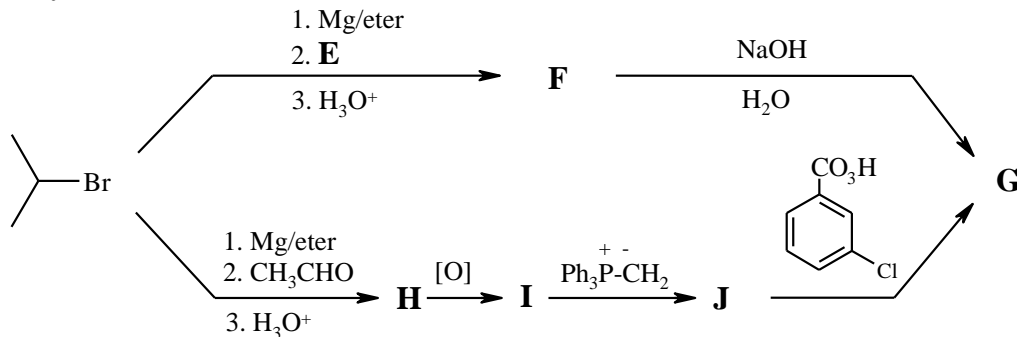
Czy poniższy związek jest chiralny? Uzasadnij odpowiedź.

Zadanie 17 (9 punktów)

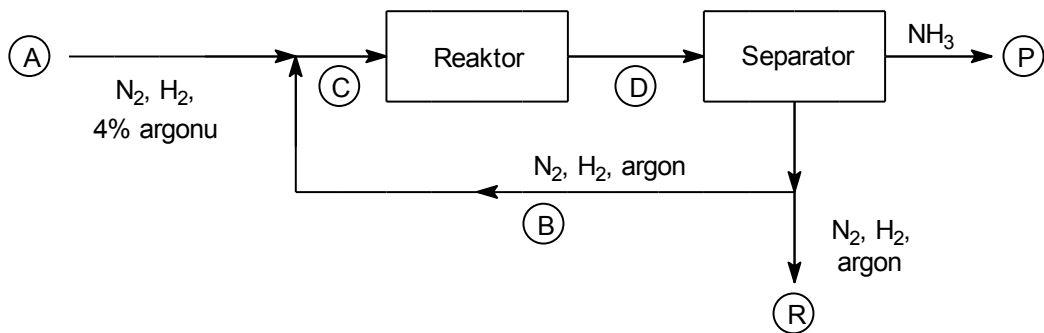
Zaproponuj syntezę 3-etyloheksan-1-olu z substratów organicznych, zawierających maksymalnie trzy atomy węgla, oraz dowolnych nieorganicznych.

Zadanie 18 (12 punktów)

Podaj wzory związków **E-J**.

Zadanie 19 (12 punktów)

Syntezę amoniaku prowadzi się w instalacji, którą przedstawiono na rysunku.

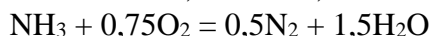
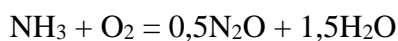
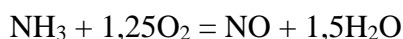
Gaz syntezowy (strumień A) zawiera 4 % mol. argonu. Stosunek molowy wodoru do azotu w strumieniu A wynosi 3 ($W_A[H_2]/W_A[N_2] = 3$). Stosunek strumienia zawracanego B do strumienia A wynosi m ($W_B/W_A = m$). Wydajność procesu obliczana jako stosunek

$$\frac{3W_P[NH_3]}{2W_A[H_2]} = 0,95$$

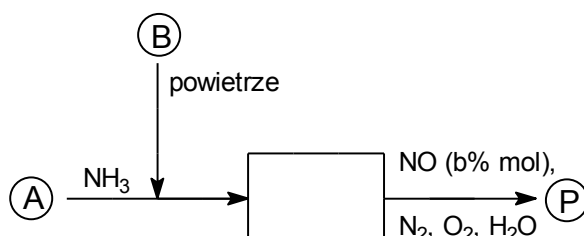
Przyjmując za podstawę bilansu 100 kmoli/h strumienia A obliczyć zależność m od stopnia przemiany wodoru w reaktorze ($m = f(x)$).

Zadanie 20 (8 punktów)

W reaktorze utlenia się NH_3 na siatkach platynowo-rodowych. Produktami utleniania amoniaku może być tlenek azotu, podtlenek azotu i azot.

Do aparatu doprowadza się mieszaninę amoniaku i powietrza. Stosunek natężeń strumienia powietrza do strumienia amoniaku w kmolach na godzinę wynosi K . Gazy po reakcji zawierają NO , H_2O , N_2 , O_2 .

Zakłada się, że amoniak przereagowuje całkowicie, a produktami są NO i N_2 (bez N_2O). Stopień przemiany NH_3 do NO wynosi x . Wyznacz zależność pomiędzy stężeniem NO w gazach po reakcji (b , % mol) a stopniem przemiany NH_3 do NO i stosunkiem natężeń strumieni powietrza i amoniaku.

$$b = f(x, K), \quad \text{gdzie}$$

$$x = \frac{W_P[\text{NO}]}{W_A[\text{NH}_3]},$$

$$K = \frac{W_B}{W_A},$$

$$b = \frac{W_P[\text{NO}]}{W_P} \cdot 100\%$$

Obliczenia należy prowadzić dla podstawy bilansu $W_A = 1$ kmol/h.

Prace konkursowe prosimy nadsyłać do 5 lutego 2010 r. na adres:

Dziekanat Wydziału Chemicznego Politechniki Warszawskiej

ul. Noakowskiego 3

00-664 Warszawa

tel. 022 629 5714, 022 234 7372

z dopiskiem „**Konkurs chemiczny**” na kopercie.

Prace powinny zawierać na pierwszej stronie napisane **czytelnie drukowanymi literami**:

Imię i nazwisko oraz rok nauki uczestnika

Imię i nazwisko nauczyciela oraz nazwę i adres szkoły.

Prosimy także o **wyraźne** przyłożenie pieczęci szkoły.

Materiały przygotowawcze, zadania konkursowe i dodatkowe informacje znajdują się na stronie www:

<http://www.ch.pw.edu.pl/~elfed/konkurs/>

W tym miejscu będą także umieszczane wyniki kolejnych etapów Konkursu i inne informacje.